

Užívání drog v období dospívání má nepříznivý dopad na zdraví a sociální fungování v dospělosti

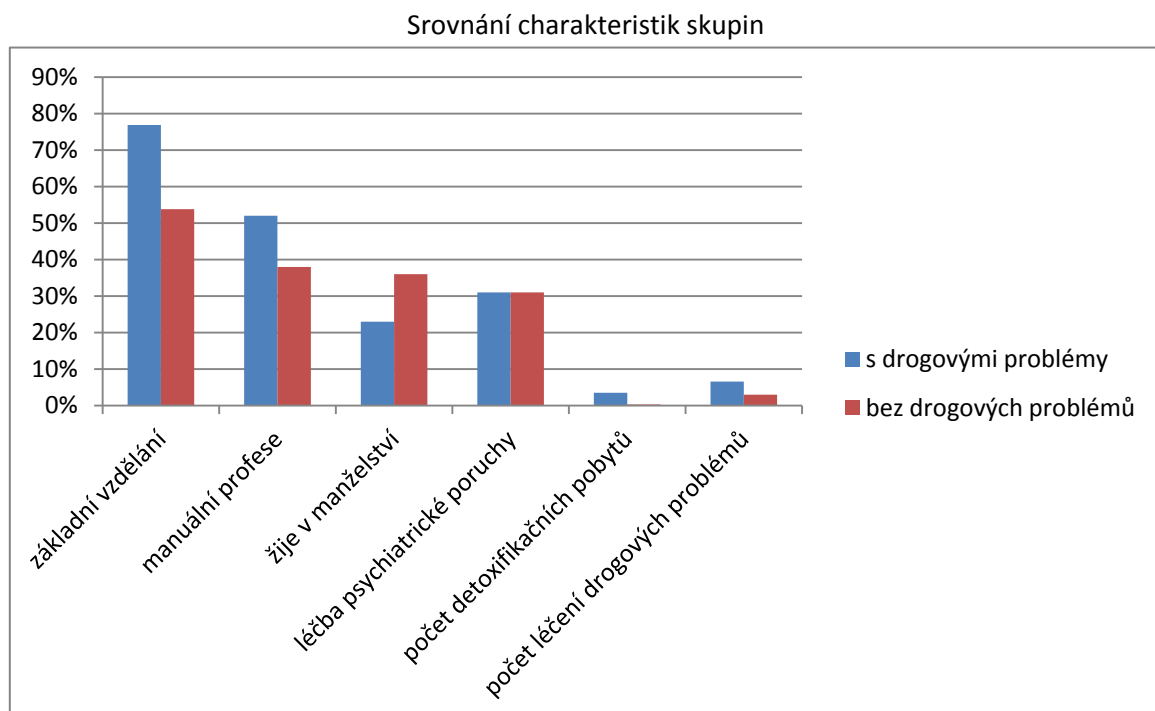
V roce 2012 provedl Ladislav Csémy se svými kolegy v Praze výzkum, jehož cílem bylo sledovat dlouhodobý dopad užívání drog v dospívání na pozdější život jedince. Výzkumných poznatků o dlouhodobém užívání drog je poměrně málo a tento výzkum byl první v České republice zabývající se tímto tématem. Takové výzkumy jsou náročné jak organizačně, tak finančně, přesto je žádoucí tuto oblast více zkoumat. Jeden z důvodů je, že v devadesátých letech minulého století došlo u nás k prudkému nárůstu užívání ilegálních drog mezi dospívajícími, což mohlo být způsobeno otevřením nových možností po revoluci, a Česká republika je také stále řazena k velkým uživatelům drog. Dalším důvodem je fakt, že až čtvrtina drogově závislých se nedožije následujících dvaceti let. Je tedy důležité zjistit faktory, které by mohly přispívat k drogové závislosti.

Problémoví uživatelé drog s průměrným věkem 18 let vyplnili v polovině 80 let dotazník týkající se užívání drog a rodiny. Ti, kteří souhlasili s opakovaným vyšetřením, byli po 14 letech znovu kontaktováni. Tentokrát vyplnili dotazník zjišťující jejich problémy v různých oblastech života. Na základě získaných dat byli účastníci výzkumu rozděleni do dvou skupin – užívají drogy i v současnosti (problémová skupina) / neužívají drogy v současnosti (neproblémová skupina). Do problémové skupiny byla zařazena čtvrtina účastníků. U obou skupin byly sledovány rozdíly v dalších oblastech života.

To, že problémová skupina užívá drogy i v současnosti, může být způsobeno tím, že velká většina skupiny užívala drogu denně, čili si na ní vytvořila velkou závislost a nebylo snadné se jí zbavit. Téměř všichni z této skupiny jako první drogu užili heroin, který je také silně návykový. Je dost pravděpodobné, že velký podíl na přetrvávajících problémech s drogami má i rodinné prostředí. Ukázalo se, že čím více bylo v rodině problémů, tím více jedinec tíhnul k užívání drog.

S tím také souvisí fakt, že čím více jedinec užívá drogy, tím větší má problémy v oblasti duševního zdraví. Jedinci z problémové skupiny jsou citově labilnější, náchylnější k onemocnění duševní chorobou a náchylnější k depresi. To může být vysvětleno tím, že po užití drogy zažívají krásné pocity, avšak droga účinkuje omezenou dobu a poté se vrátí zpět do pro ně nevlídné reality a nedokážou se s tím

vyrovnat. Aby aspoň částečně předešli těmto nepříjemným pocitům, budou stále shánět drogu, i kdyby měli porušit zákon, jak uvádí téměř čtvrtina skupiny. Důležitým ukazatelem osobní vyrovnanosti je životní spokojenost, ta je významně nižší u lidí z problémové skupiny. Nespokojenost může být dána většími problémy v oblasti pracovního uplatnění, což zřejmě souvisí s nižší úrovní dosaženého vzdělání. Užívání drog v dospívání výrazně ovlivňuje studijní úspěšnost, což se zde zřetelně projevilo. Tři čtvrtiny problémových uživatelů má jen základní vzdělání, případně vyučení. V neproblémové je to jen polovina osob, zastoupení manuálních profesí je však v obou skupinách vysoké. Větší životní spokojenost osob neproblémové skupiny je možné přičítat tomu, že nemají tolik zdravotních problémů a častěji žijí v manželství.

Z grafu je vidět, jaké jsou mezi skupinami rozdíly. Problémová skupina převyšuje neproblémovou skupinu v negativních oblastech jako je množství různých léčebných pobytů nebo dosažení pouze základního vzdělání. Je však zajímavé, že v léčbě psychiatrických poruch jsou na tom obě skupiny stejně, což nejspíše svědčí o tom, že i skupina, která v současnosti nemá problém s drogami, je poškozena užíváním drog v období dospívání.

Závěrem bychom tedy mohli říci, že adolescentní užívání drog má v mnoha směrech nepříznivý dopad na zdraví a sociální fungování v dospělosti, zejména limituje dosažení vyššího vzdělání, a tím zhoršuje možnosti pracovního uplatnění. V jiných oblastech nebyly zjištěny významné rozdíly mezi skupinami, což může být způsobeno malým souborem účastníků. Původní počet 124 osob klesl při druhém vyšetření na méně než polovinu, protože je bylo těžké opakovaně kontaktovat. Protože tento výzkum probíhal jen v Praze, je možné, že výsledky z menších měst by

vypadaly jinak. Výsledky jsou však smysluplné a poukazují na obecně známý fakt, že problematické mládí předpovídá problematičtější dospělost.

Zdroj:

Csémy, L., Zábranský, T., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Brenza, J. Janíková, B. (2012). Dospívající uživatelé heroinu a pervitinu po 14 letech: analýza psychosociálních charakteristik. *Československá Psychologie*, 56(6), 505-517.